

Poetas Kostas Fedaravičius išleido jau dvyliką knygą – sonetų rinkinį „Iš vasaros“ (2008 m.). Puikiai įvaldęs kanonišką soneto žanrą, autorius toliau stebina poetiškėmis įvairiomis ir skambiomis eilėmis.

Soneto žanrą rinktis labai rizikinga. Paklauskite, kodėl? Pirmia, reikia profesionaliai įvaldyti jo taisykles, antra, pageidautina atrasti naujų filosofinių minčių apie meilę, trečia, gresia kartojimasis. Įdomu, kaip tai pasisekė K.Fedaravičiui?

Kodėl poetas pasirinko tokį knygos pavadinimą? Giliau tai suvoksime, perskaitę sonetus, o dabar tik prasitarsiu, kad K.Fedaravičius visus eilėraščius ir net dažną jų strofą (pasitaiko retų išimčių) pradeda žodžiais „Ateik iš vasaros...“ Šis raginimas kviečia skaitytoją į dialogą, bando įtraukti į savitą poezijos erdvę, kurioje džiūgaujama sklendo lyrinis subjektas. K.Fedaravičius nuo pirmųjų sonetų knygų yra užvaldžiusi meilės stichija – tyrinėta, pažinta ir vis dėlto iki galo nepažinti. Meilės tema įpareigoja kūrėją pasakyti kažką novatoriška ir tuo pačiu suteikia laisvės šį jausmą įvairiai traktuoti. Iš tiesų knygos „Iš vasaros“ autorius poetizuoja įvairialypį meilės jausmą.

Pirmas K.Fedaravičiaus sonetas skirtas Dievo meilei, aprėpiančiai visą žmoniją. Dieviškoji meilė – kitų meilės apraiškų pagrindas:

*Ateik iš vasaros kaip Dievas Visagalis,
Kuris žmoniją vienija šviesa giedra.
Ir jungiasi su meilės siekiams šalys,
Nes meilė kiekvieną tikrą širdy yra.*

K.Fedaravičiaus lyriniam subjektui vasara – toks nuostabus laikas, kuomet patiriama asmeninės meilės pilnatvė, tai brandos metas, kad džiaugiamasi kiekviena diena. Kiekviename eilėraštyje poetas atranda po naują vasaros įvaizdį: tai balos, lietūs, varlių „kukavimų“, „gėlių kepurės“, „pražagių gyvatės“, „obuoliai dar sodūs“, „medūs iš Žiedų lašės“, „uognys dobilų plečias“, „boružė dangum dar ropinėja“... Naujų įvaizdžių atrasime ir šiame sonete:

*Ateik iš vasaros, kolei širdy
Dar lauztas vasaros kūrenas.
Ateik iš vasaros, kol dar giriai,
Ką kalba sielai meilės menas.*

Ištikimybė sonetui

Kosto Fedaravičiaus naujos knygos viršelis (sumazintas).

*Ateik iš vasaros, kol ji tiesposn,
Kol ją aviečių nuplūksys žarijos.
Ateik iš jos, vienintelės, vienos,
Graži tarsi kepurė pinavijos.*

*Ateik iš vasaros, ne iš mados,
Ne iš gyvenimo buitim kuproto.
Ateik iš vasaros, kaip visados.
Ateiki, nepraradus sveiko proto.*

*O žemėj sveiko proto per mažai,
Todėl ir žmonės – degantys laužai.*

Poetiškų vasaros vaizdinių vainiką būtų galima užbaigti tik išrinkus visus knygos „Iš vasaros“ sonetų šiltojo metų laiko motyvus. Jų tiek daug ir įvairių – itin poetiškų, netikėtų ir girdėtų. Deja, kai kur autorius paslysta: prasišūka vien dėl skambesio pavaroti, paaukoti žodžiai, pvz., antros strofos trečioje eilutėje: „vienintelės, vienos“.

Kartais skaitytojas gali pastebėti šios poezijos trūkumą. Knygos „Iš vasaros“ autorių pagauša staiga galvoje gimusi asociacija, kuri jį lengvai nuvilioja „neten“; pvz., cituotas sonetas netikėtai užbaigiamas žmonių karštakošikumo įvaizdžiu, kuris ryškiai išsiskiria iš soneto visumos. Žinoma, autorius palieka erdvės ir kitokiai interpretacijai. Poetas labai lengvai eiluoja, dėl to kartais neapgauvotai poetinio žodžio statusą suteikia pirmam pasitaikiusiam žodžiui.

Vasara lyriniam subjektui asocijuojasi su gyvenimo grožiu, aukso viduriu, kai gera gyventi, kai noris mylėti. Sonetuose užfiksuotos nerimastingos mintys apie ateitį, kad vasara baigsis – užcis

ruduo, kasdienybė užgoš meilę, gal lauks išdavystė, mclias, gal kitokie gyvenimo išbandymai:

*Ateik iš vasaros, kolei orai kaip medūs,
Kol pilnos gėlės devyndarbių bičių,
Kol vasara į plaukus išbedus
Vosilką vaikščioja, kad ją matytiau.*

*Ateik iš vasaros, kol dar javai nevirto
Tuo auksu, kurs subyra į aruodus.
Ateik iš vasaros, kol dar rugsėjo girto
Parvežt nekinko debesis du juodus.*

*Ateik iš vasaros, kol dar iš rugių grūdo
Želmuo nesikalta, nes duona dar perrykštė.*

*Ateik iš vasaros, – ne iš rugsėjo rudo,
Kol nepliaka dar mudu šalčio rykštė.*

*Ateik iš vasaros, baltai linu nubalus,
Kad būtume kaip meilė idealūs.*

Vasara – svarbus laikas, emocijų ir apmąstymų ašis, kuri leidžia poetui byloti ir apie kitus metų laikus, jų privalumus, prisiminti liūdnuos ar smagus gyvenimo potyrius. Šiame kūrinyje autorius perteikia nuostabų vasaros vaizdą: šiltas oras, bitės, pievų gėlės. Vasara skaitytojui asocijuojasi su moterimi, nes plaukus pasidabinusi „vosilka“. Intensyvuos veiksmazodis „išbedus“ gamtos vaizdai suteikia ekspresijos. Nors lyrinis subjektas regi vasariškų javų lauką, bet neslepia savo žinojimo, patirties, kad greit sunoksią grūdai. Vyraujančiame motyve „ateik iš vasaros“ poetas užkodavo kviečiančiojo nerimą, skubėjimą, ilgęsi kitą – greičiausiai moters, kuri skubėtų pas jį, nes gresia ruduo (vaizdinga netikėta metafora!) su šalnomis. Sonetas vainikuojamas idealios meilės siekiamybe (balto lino įvaizdis).

K.Fedaravičius kūrybinio įkvėpimo semiasi ne tik iš gamtovaizdžio, žmogiškosios patirties, bet ir Šventojo Rašto (ne kartą minimi Nojus, Golgota, Jeruzalė, kryžius), mitologijos (Jasonas, Medėja, Sizifas, Stiklas, Troja), grožinės literatūros (J.V.Gėtės „Faustas“), dailės kūrinių (Rafaelis). Kūlininiai įvaizdžiai, meniška inkrustuoti į sonetų audinį, pagilina kūrinių mintį.

K.Fedaravičiaus laukia trylikta-
sis išbandymas – linkime sėkmės!

Laimutė ADOMAVIČIENĖ